

W myśl postanowień umowy ATP, w chwili gdy urządzenie przestaje spełniać wymogi, oznakowanie powinno zostać natychmiast usunięte

Transport artykułów spożywczych

Szybko psujące się artykuły spożywcze, ze względu na swoją specyfikę, wymagają specjalnych warunków transportu. Uregulowano je poprzez odpowiednie przepisy prawne.

Najważniejsze z nich to:

- Ustawa o transporcie drogowym¹
- Umowa (ATP)²
- Ustawa o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w sprawie ogólnych wymagań sanitarnych przy przewozie środków spożywczych, używek i substancji dodatkowych dozwolonych³.

Czym jest umowa ATP?

Umowa o międzynarodowych przewozach szybko psujących się artykułów żywno-

ściowych i o specjalnych środkach transportu przeznaczonych do tych przewozów (ATP) opublikowana została w Dzienniku Ustaw pod pozycją 667 w dniu 14 maja 2015 r. Polska ratyfikowała ją jako ostatni spośród sygnatariuszy. Umowa ATP określa rodzaje środków transportu: izoterma (I), lodownia (R), chłodnia (F), ogrzewany (C) oraz warunki, jakie powinny one spełniać (najczęściej temperaturowe) w zależności od klasy danego środka transportu. Wskazane zostały w niej przede wszystkim wymagania, które powinny spełniać nadwozia pojazdów, aby móc realizować przewozy artykułów spożywczych. Unormowano też kwestie przeprowadzania wy-

maganych badań i ich certyfikacji. Umowa ATP określa również jakie temperatury powinny być przestrzegane podczas przewozu określonego rodzaju wyrobu, należącego do katalogu artykułów szybko psujących się.

Dokumenty wymagane przy przewozie artykułów szybko psujących się

W umowie ATP, zgodnie z art. 87 ustawy o transporcie drogowym, określono wymagania dotyczące niezbędnej dokumentacji, którą kierowca przewożący artykuły szybko psujące się musi okazać na każde żą-

Emil Nagrodzki

Umowa ATP określa rodzaje środków transportu: izoterma (I), lodownia (R), chłodnia (F), ogrzewany (C) oraz warunki, jakie powinny one spełniać (najczęściej temperaturowe) w zależności od klasy danego środka transportu.

Warunkiem koniecznym jest posiadanie przez kierującego świadectwa zgodności środka transportu według przedstawionego w umowie ATP wzoru.

danie funkcjonariusza służb kontrolnych. Warunkiem koniecznym jest posiadanie przez kierującego świadectwa zgodności środka transportu według przedstawionego w umowie ATP wzoru. Potwierdzeniem spełnienia wymagań dla środka transportu jest stosowna tabliczka lub nalepka umieszczona na nadwoziu pojazdu.

Obowiązująca treść postanowienia (załącznik 1 dodatek 1 ust. 3) dotyczącego kontroli zgodności z normami dla nadwozi, uściśla także kwestie ważności certyfikatu ATP wobec przeniesienia własności środka transportu. Świadectwo ATP wydane przez upoważnione władze kraju produkcji lub, w przypadku środka transportu w eksploatacji, upoważnione władze kraju rejestracji, traktowane jest jako warunkowe i ważne (o ile zachodzi taka konieczność) maksymalnie przez okres trzech miesięcy. Dodatkowo, do środka transportu przymocowane są oznaczenia wyróżniające i inne detale na znak, że spełnia on wymagania zawarte w dodatku do ww. załącznika. W myśl postanowień umowy ATP w chwili, gdy urządzenie przestaje spełniać wymogi, oznakowanie powinno zostać natychmiast usunięte.

Normy sanitarno-epidemiologiczne

W przypadku wykonywania przewozu wyłącznie na terytorium Polski, osoba wykonująca nadzór nad transportem artykułów spożywczych przeznaczonych do spożycia przez ludzi, zobowiązana jest zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, do doprowadzenia do stanu należytej czystości skrzyni ładunkowej przy użyciu właściwych środków myjących i dezynfekujących, przeznaczonych do kontaktu z żywnością, a w razie potrzeby do dokonania dezynsekcji. Osoba ta każdorazowo, przed przewozem artykułów, odnotowuje wykonanie tych czynności w dokumentacji kontroli sanitarnej środka transportu i przechowuje dokumentację na wypadek kontroli.

Dodatkowo, osoba pracująca w styczności z żywnością powinna uzyskać określone przepisami o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi orzeczenie lekarskie dla celów sanitarno-epidemiologicznych o braku przeciwwskazań do wykonywania prac, przy wykonywaniu których istnieje moż-

liwość przeniesienia zakażenia na inne osoby. Wykaz takich prac określa Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 lipca 2006 r.⁴ Są to m.in. prace na stanowiskach związanych z wytwarzaniem, pakowaniem,

W czasie obowiązywania okresowych ograniczeń ruchu niektórych pojazdów, dopuszcza się na obszarze Polski realizację przewozów drogowych artykułów szybko psujących się i środków spożywczych, określonych w załączniku do Rozporządzenia Ministra Transportu z dnia 31 lipca 2007 r., jeśli stanowią one znaczną część ładunku lub dostępnej przestrzeni ładunkowej

Przewoźnik powinien być przygotowany na udowodnienie dbałości o zachowanie wartości spożywczych transportowanego ładunku poprzez przedstawienie odbiorcy ładunku wydruków z rejestratora temperatury z okresu realizacji usługi transportu.

dystrybucją lub przechowywaniem nieopakowanej żywności, praca w zakładach żywienia zbiorowego, zakładach hurtowych i detalicznych obrotu nieopakowaną żywnością i innych.

⁴ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 lipca 2006 r. w sprawie wykazu prac, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby.

Odpowiednia temperatura podczas transportu artykułów spożywczych

Niezwykle istotną sprawą jest wykazanie dbałości o zachowanie wartości spożywczych transportowanego ładunku (w przypadku niektórych rodzajów artykułów szybko psujących się) podczas realizowanego zadania transportowego. Przewoźnik powinien być przygotowany na udowodnienie powyższego poprzez przedstawienie

odbiorcy ładunku wydruków z rejestratora temperatury z okresu realizacji usługi transportu. Przyrząd pomiaru powinien spełniać 1 lub 2 klasę dokładności, w których w klasie 1 błąd graniczny dopuszczalny wynosi $\pm 1^{\circ}\text{C}$, a rozdzielczość $0,5^{\circ}\text{C}$, natomiast w klasie 2 błąd graniczny dopuszczalny wynosi $\pm 2^{\circ}\text{C}$, a rozdzielczość 1°C . Urządzenia powinny rejestrować temperaturę

Utrzymywanie wymaganej temperatury podczas realizacji zadań transportowych ładunków szybko psujących osiąga się stosując agregaty chłodnicze lub poprzez schładzanie skrzyni ładunkowej za pomocą azotu, który rozprężając się obniża temperaturę

w zakresie co najmniej od -25°C do $+15^{\circ}\text{C}$. Każdy przyrząd powinien zapisywać datę, godzinę temperaturę wraz z identyfikacją rejestratora i pojazdu (rejestrator powinien uniemożliwić nieuprawnioną modyfikację) i mieć możliwość przechowywania danych przez co najmniej rok. Zarejestrowane dane muszą być zabezpieczone przed zmianami. Przedział czasowy rejestracji temperatury w transporcie odbywającym się do 24h nie powinien przekroczyć 5 minut, dla transportu do 7 dni – 15 minut, a w transporcie przekraczającym okres 7 dni – 60 min.

Ograniczenia w ruchu pojazdów a artykuły szybko psujące się

W czasie obowiązywania okresowych ograniczeń ruchu niektórych pojazdów dopuszcza się na obszarze Polski realizację przewozów drogowych artykułów szybko psujących się i środków spożywczych, okre-

ślonych w załączniku do Rozporządzenia Ministra Transportu z dnia 31 lipca 2007 r.⁵, jeśli stanowią one znaczną część ładunku lub dostępnej przestrzeni ładunkowej. Konsekwentnie do powyższego, wyłączenie ze stosowania ograniczenia w ruchu dotyczy także pojazdów pustych, będących w drodze po ładunek lub w drodze powrotnej po rozładunku. Tak, jak stanowi treść wyłączenia, transportowane artykuły powinny być wymienione w katalogu produktów, stanowiącym załącznik do rozporządzenia.

Realizując międzynarodowy przewóz drogowy omawianych artykułów, należy zwrócić uwagę na to, że na obszarze każdego państwa obowiązują inne okresy czasowe w zakresie ograniczeń w ruchu niektórych pojazdów oraz odmienne od polskiego katalogi produktów, których transport w czasie trwania tych zakazów/ograniczeń

Na obszarze każdego państwa obowiązują inne okresy czasowe w zakresie ograniczeń w ruchu niektórych pojazdów oraz odmienne od polskiego katalogi produktów, których transport w czasie trwania tych zakazów/ograniczeń w ruchu jest dopuszczalny.

w ruchu jest dopuszczalny. Przed rozpoczęciem realizacji zadania transportowego trzeba zapoznać się z przepisami w powyższym zakresie, obowiązującymi w państwie, na terytorium którego zamierzamy korzystać z infrastruktury drogowej.

⁵ Rozporządzenia Ministra Transportu z dnia 31 lipca 2007 r. w sprawie okresowych ograniczeń oraz zakazu ruchu niektórych rodzajów pojazdów na drogach (Dz. U. z dnia 14 sierpnia 2007 r.)

Metody utrzymywania odpowiedniej temperatury ładunku

Utrzymywanie wymaganej temperatury podczas realizacji zadań transportowych ładunków szybko psujących osiąga się stosując agregaty chłodnicze lub poprzez schładzanie skrzyni ładunkowej za pomocą azotu, który rozprężając się obniża temperaturę. Ta druga metoda jest korzystniejsza pod względem szybkości działania oraz znacznie cichsza. Hałas związany z pracą agregatu jest niejednokrotnie bardzo uciążliwy, na przykład przy parkowaniu pojazdu na zatłoczonych parkingach, czy też realizacji rozładunku pojazdu w centralnych częściach miasta, w godzinach rannych lub nocnych. Używanie ciekłego azotu jest jednak bardziej ryzykowne, więc w naczepach

gdzie wykorzystuje się go do schładzania, stosuje się kontrolę zawartości tlenu w powietrzu, która po przekroczeniu określonego limitu uniemożliwia wejście do środka.

Zachowanie wymaganych wartości normatywności pojazdu lub też zespołu pojazdów, podczas realizacji zadań transportowych pojazdem z nadwoziem zabudowanym ścianami termoizolującymi, wymaga szczególnej uwagi ze strony wszystkich uczestników realizowanego przewozu. Wrażliwość w tym zakresie nie dotyczy wyłącznie kierowcy, wymusza konieczność wcześniejszego właściwego planowania zadań transportowych z uwzględnieniem rozmieszczenia ładunku na skrzyni ładunkowej. Niezastosowanie się do obowiązujących norm zagrożone jest poniesieniem odpowiedzialności administracyjnej w wysokości od 500 do 15 000 zł, w zależności od kategorii wymaganego zezwolenia dla realizowanego przewozu w chwili kontroli drogowej. Co ważne, w przypadku stwierdzenia przekroczenia wartości dopuszczalnej masy całkowitej organy kontrolne równolegle obarczają odpowiedzialnością zarówno załadowcę, jak i przewoźnika drogowego realizującego transport, nakładając na obu kary o takiej samej wartości. ◀

Emil Nagrodzki,
Ekspert OCRK

W przypadku stwierdzenia przekroczenia wartości dopuszczalnej masy całkowitej organy kontrolne równolegle obarczają odpowiedzialnością zarówno załadowcę, jak i przewoźnika drogowego realizującego transport, nakładając na obu kary o takiej samej wartości